

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!



HET LAATSTE GEBaar

Passiespel in drie taferelen

door

KAREL DE WAELE

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1989

HET LAATSTE GEBaar
© 1989 Toneelfonds J. Janssens / Karel de Waele

(N° 1776)

www.toneelfonds.be

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ACHT tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel.

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes!

Voor Nederland wende men zich tot:
I.B.V.A. "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.



© 1989 Toneelfonds J. Janssens / Karel de Waele

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Verantwoording.

Wellicht is er in de geschiedenis geen enkel verhaal waarvan de afloop zo wereldwijd bekend is, en waarvan men toch - bij elke nieuwe lezing - zo sterk verlangt, hoopt en, ja, zelfs soms gelooft dat ze een andere wending zal nemen, als het lijdensverhaal van Jezus van Nazareth.

Vandaar waarschijnlijk dat deze historie, vanuit zijn aard, een sterke spankracht in zich draagt. Dat de inzet van deze spanning, deze tweestrijd, het leven van een mens - laat staan van de Godmens - was, is ook "in die tijd" dikwijls vergeten. Heel vaak ging het om politiek gekibbel tussen de bezetter en de overwonnen Joodse leiders.

Het lijdensverhaal van Jezus van Nazareth is echter in dat opzicht dubbel merkwaardig, dat het de Romeinse Landvoogd is die hem wil redden, ondanks zijn bekende gestrengheid tegenover al dan niet vermeende muiters. Tenzij Pilatus gaandeweg ook aangegrepen werd door Jezus' woord.

"Het laatste gebaar" verwijst naar de ultieme uitvlucht van Pilatus: zichzelf door een symbolisch gebaar bloed-onschuldig verklaren en Jezus offeren. Dit korte stuk speelt zich dan ook volledig af rond de figuur van Pilatus: de zéér menselijke figuur, die tenslotte viel voor de chantage van de Zeloten.

"Het laatste gebaar" heeft beslist niet de pretentie een historisch relaas te zijn. Het vertelt alleen hoe het "kon geweest zijn". Als basistekst werden de vier evangeliën geraadpleegd en heel vaak letterlijk overgenomen. Omwille van de dialogen werden sommige uitspraken wel eens verplaatst in tijd en ruimte. Hoofddoel blijft echter de tweestrijd, die Pilatus met zichzelf voerde, als intrige te behouden. Dat hij daarbij van in den beginne als een hevig tegenstander van de Zeloten optreedt, is louter verzonnen. Veel gegevens werden ontleend aan de randbemerkingen, te vinden in "Het Nieuwe Testament met Psalmen en Gebeden" van de Katholieke Bijbelstichting. De zogenaamde reis van Pilatus - uiteraard niet historisch - werd qua bezette gebieden gesitueerd aan de hand van gegevens uit de "Atlas van het Romeinse Rijk" van T. Comell en J. Matthews.

PERSONAGES

Pontius Pilatus
 Lydia, zijn vrouw
 Romeins Legaat
 Romeins Tribuun
 Romeinse Wacht (3)
 Romeins Dienaar
 Jezus van Nazareth
 Rufus, Jood, vriend van Pilatus
 Sefas, overste Synagoge
 Hymus, lid Sanhedrin
 Hasta, lid Sanhedrin
 Artemas, lid Oudsten
 Joodse getuigen (2)
 Volk (onbeperkt)

DECOR

De voorhof van het paleis van Pilatus.

In- en uitgangen : links achteraan: privé vertrek Pilatus
 rechts achteraan : vertrekken Lydia & personeel
 links vooraan : naar agora voor het paleis
 rechts vooraan : naar soldatenkwartier

Achteraan trappen over de ganse podiumlengte.

Middenrechts een suggestieve scheiding van de overige paleisdelen, bestemd voor privé-gesprekken van Pilatus (vooral met Jezus).

Het geheel met zuilen en doeken ingekaderd.

Links achteraan een tafeltje met wijn, drinkbekers, platte kom (handwassing) en karaf + doek.

Centraal kan een zetel (rechterstoel) geplaatst worden, maar deze is niet noodzakelijk.

EERSTE TAFEREEL

WACHT : De langdvoogd !

LYDIA : Mijn man ?!

PILATUS : Lieve ! Eindelijk terug !

LYDIA : Ik heb je zo vreselijk gemist ! Och, wat een vreselijk land !

PILATUS : Kom, rustig maar. Vertel het me allemaal. Waarom slaap je niet ?

LYDIA : Nog voor het kraaien van de haan werd ik gewekt door het gestommel hierbinnen. De legaat en een tribuun zitten op jou te wachten.

PILATUS : Dus er gaat wel degelijk wat mis !

LYDIA : Wanneer heb je 't vernomen ?

PILATUS : Bij mijn terugreis stuurde Tiberius me nog langs met een nota in Ancyra, provincie Galatia. Erg interessant als je ginds vernoot dat de stad erg koortsachtig doet en aanstalten maakt om een nieuwe koning uit te roepen.

LYDIA : Dat is inmiddels gebeurd.

PILATUS : Wat ??

LYDIA : Neen, niets ergs. Een man uit het volk die in triomf de hoofdstad werd binnengeleid. Maar...

PILATUS : Maar wat ?

LYDIA : Nee. Nee, lieverd. Nu niet. Later. Vertel eerst over ons. Wordt het ooit weer Rome ?

PILATUS : Lydia, lieverd, ik vrees dat ik mijn werk hier te goed opknap. Tiberius heeft zichzelf tot verstotene gemaakt. Slechts bij uitzondering, zoals toen ik er was, is hij nog in Rome. Voor de rest isoleert hij zich op Capri met een groepje letterkundigen en zogenaamde astronomen.

LYDIA : Hij luisterde niet naar je ?

PILATUS : Toch wel. En zelfs met veel aandacht. Maar zowel de Senaat als hijzelf was bijzonder tevreden over het kleine aantal klachten die binnenkwamen uit dit woelige Judea. En dat is volgens hen....

LYDIA : ...te danken aan Pontius Pilatus.

PILATUS : Zo oordelen zij, ja. Zolang Tiberius keizer is, zal ik dus wel de nodige eer krijgen, maar komt er geen functie voor mij

in Rome. Lieve, spreek nu eerst over jezelf.

LYDIA : Later. Ontvang eerst de legaat.

PILATUS : Goed. Probeer nog wat te rusten ondertussen.

(Lydia af. Pilatus tot wacht.)

PILATUS : Laat de legaat hier komen.

LEGAAT : Gegroet, Landvoogd en heil aan keizer Tiberius.

PILATUS : De hogere legerleiding. Dag en nacht paraat. Tiberius mag inderdaad gerust zijn.

LEGAAT : U zei ?

PILATUS : Niets. Laat maar.

LEGAAT : De Romeinse lucht heeft je blijkbaar deugd gedaan...

PILATUS : Alles doet deugd als je voor een aantal maanden uit dit broeierige stofferige Judea weg kan. Vertel eerst wat er zo dringend is. Wat is daar met die koning ?

LEGAAT : Tja. Een man uit het volk die ze de dag na hun sabbat in de stad zingend en dansen hebben binnengebracht.

PILATUS : Zomaar ? Is 't een Jood ?

LEGAAT : Inderdaad ! Afkomstig uit Nazareth, zegt men.

PILATUS : Nazareth ? In Galilea ? Eigenaardig... Maar waarom al die paniek nu, tijdens de nacht ?

LEGAAT : Sta me toe de tribuun te halen, wiens cohorte hier in de stad gevestigd is.

PILATUS : Goed, als je er maar rekening mee houdt dat ik dringend aan rust toe ben.

LEGAAT : (tot wacht) Haal de tribuun.

TRIBUUN : Heil aan Pilatus en de goddelijke Tiberius. Uw terugkomst verheugt ons, Landvoogd.

LEGAAT : De Landvoogd wil de toestand in de stad kennen.

TRIBUUN : Mijn centurio's zijn in dubbele staat van paraatheid. Bij het vallen van de avond zijn gewapende benden op straat gesignaleerd. Er is heel wat deining rond de huizen van sommige Zeloten.

PILATUS : De Zeloten ! Zij weer ! En wat is nu weer de reden ? Heeft er weer iemand een stap teveel gezet tijdens hun sabbat ?

TRIBUUN : Nee. Het heeft allemaal te maken met die profeet.

PILATUS : Profeet ?

LEGAAT : Hij bedoelt die zogenaamde koning waar wij het over hadden.

PILATUS : Bij Jupiter ! Is het een koning of een profeet ?

TRIBUUN : Het is in elk geval een zeer merkwaardig man, waar zowel de